

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 2. prosinca 2009.

Guillaume de Saint - Thierry

Draga braćo i sestre!

U jednoj od prethodnih kateheza predstavio sam lik Bernarda iz Clairvauxa, "slatkog naučitelja", velikog protagonistu iz 12. stoljeća. Njegov ivotopisac – prijatelj i poklonik – bio je Guillaume de Saint-Thierry, o kojem ću govoriti u svojem razmišljanju ovoga jutra.

Guillaume se rodio u Liegeu između 1075. i 1080. Porijeklom iz plemićke obitelji, obdaren ivom inteligencijom i urođenom ljubavlju prema studiju, pohađao je poznate škole toga doba, poput one u njegovu rodnom gradu te u Reimsu, u Francuskoj. Osobno se susreo i s Abelardom, učiteljem koji je primjenjivao filozofiju na teologiju na tako originalan način da je pobudio mnoge nedoumice i protivljenja. I Guillaume je u vezi s tim izrazio vlastite rezerve, potičući svojega prijatelja Bernarda da iznese svoj stav prema Abelardu. Odgovarajući na tajanstveni i neodoljivi Boji poziv na posvećeni ivot, Guillaume 1113. godine stupa u benediktinski samostan Saint-Nicaise u Reimsu i nekoliko godina kasnije postaje opat samostana u Sain-Thierryju, u biskupiji Reims. U tome je razdoblju bio veoma raširen zahtjev za pročišćenjem i obnovom monaškog ivota, kako bi ga se učinilo autentično evanđeoskim. Guillaume je djelovao u tome pravcu u svojem samostanu, i općenito u Benediktinskom redu. Međutim, u svojim pokušajima reforme naišao je na brojna protivljenja i tako, usprkos tome što ga je prijatelj Bernard od toga odvrćao, 1135. napušta benediktinsku opatiju, skida crni habit i odijeva bijeli, kako bi se pridružio cistercitema u Signyju. Od toga trenutka pa sve do svoje smrti, 1148. godine, posvetio se molitvi i kontemplaciji Bojih otajstava, koja su oduvijek predmet njegovih najdubljih elja, kao i sastavljanju duhovnih spisa, koja zauzimaju vano mjesto u povijesti monaške teologije.

Jedno od njegovih prvih djela nosi naslov *De natura et dignitate amoris* (Narav i dostojanstvo ljubavi). Tu je izraena jedna od temeljnih Guillaumeovih ideja, koja vrijedi i za nas. Glavna snaga koja pokreće ljudsku dušu je ljubav. Ljudska narav, u svojoj najdubljoj biti, sastoji se u ljubljenju. U konačnici, svakom je ljudskom biću povjeren samo jedan zadatak: naučiti voljeti, ljubiti, i to iskreno, istinski, besplatno. Ali samo u Bojoj školi čovjek moe tu zadaću ispuniti i postići cilj za koji je stvoren. Piše naime Guillaume: "Ljubav je umijeće nad umijećima... Ljubav pobuđuje Stvoritelj naravi. Ljubav je snaga duše, koja je nosi kao neki sebi prirodan teret k mjestu i cilju koja joj je vlastita" (*Narav i dostojanstvo ljubavi* 1, PL 184,379). Naučiti ljubiti zahtijeva dug i zahtjevan put, kojeg Guillaume dijeli u četiri etape, koje odgovaraju pojedinom čovjekovom ivotnom dobu: djetinjstvu, mladosti, zreloj dobi i starosti. Na tome putu osoba mora samoj sebi nametnuti djelotvornu askezu, snanu samokontrolu kako bi uklonila svako neuredno nagnuće, svako popuštanje sebičnosti i ujediniti vlastitu volju u Bogu, izvoru, cilju i snazi ljubavi, sve dok ne prispije vrhuncu vrhovnoga ivota, koje Guillaume naziva "mudrošću". Na kraju toga asketskog puta, kuša se velika vedrina i milina. Sve čovjekove sposobnosti – um, volja, osjećaji – poživaju u Bogu, kojega se upoznaje i ljubi u Kristu.

I u drugim svojim djelima, Guillaume govori o tom dubokom pozivu na ljubav prema Bogu, koja predstavlja tajnu uspješnoga i sretnog ivota i koji on opisuje kao neprestanu i sve veću elju, koju je sam Bog utisnuo u čovjekovo srce. U jednoj od svojih meditacija on kae da je "predmet te ljubavi ljubav s velikim 'Lj', to jest Bog. On je taj koji se izljuje u srce onoga koji ljubi, i čini ga kadrim primiti ga. Daruje se do zasitnosti i na takav način da kod čovjeka nikada ne mine eđ za tom ljubavlju. Taj ljubavni zanos ispunja čovjeka do kraja" (*De contemplando Deo* 6, passim, SC 61bis, str. 79-83). Upada u oči činjenica da Guillaume, kada govori o Bogu pridaje značajnu vanost afektivnoj dimenziji. U konačnici, dragi prijatelji, naše je srce načinjeno od mesa, i kada ljubimo Boga, koji je sama Ljubav, zar moemo ne unijeti u taj odnos s Gospodinom također naše čisto ljudske osjećaje, kao što su njenost, osjetljivost, tankoćutnost? Sam Gospodin, postavši čovjekom, htio nas je ljubiti tjelesnim srcem!

Prema Guillaumeu, zatim, ljubav ima jedno drugo vano svojstvo: prosvjetljuje um i omogućuje upoznati bolje i na dublji način Boga i, u Bogu, osobe i događaje. Spoznaja koja se temelji na osjetilima i umu smanjuje, ali ne otklanja, distancu između subjekta i objekta, između "ja" i "ti". Ljubav naprotiv rađa privlačnost i zajedništvo, sve dotle da dolazi do neke preobrazbe i stapanja između subjekta koji ljubi i predmeta ljubavi. Ta uzajamnost ljubavi i nagnuća omogućuje tada jednu mnogo dublju spoznaju od one koja se stječe samim umom. Objašnjava se tako jedan poznati Guillaumeov izraz: "Amor ispe intellectus est – ljubav je sama po sebi počelo spoznaje". Dragi prijatelji, nije li upravo tako u našem ivotu? Nije li moda istina da mi stvarno poznajemo samo onoga koga volimo i ono što volimo!? A to vrijedi prije svega u spoznaji Boga i njegovih otajstava, koji natkriljuju mogućnost shvaćanja našega uma: Boga se upoznaje i Boga se ljubi!

Saetak misli Guillaumea de Saint-Thierryja sadrana je u dugom pismu upućenom cistercitima iz Mont-Dieua, koje je išao posjetiti i koje je htio obodrio i utješio. Učeni benediktinac Jean Mabillon

već je 1690. godine dao ovome pismu znakovit naslov: *Epistola aurea* (Zlatno pismo). Zapravo, učenja o duhovnom ivotu sadrana u njoj dragocjena su za sve one koji ele rasti u zajedništvu s Bogom i u svetosti. U toj raspravi Guillaume predlaže itinerar podijeljen na tri etape. Potrebno je prijeći s "animalnog" čovjeka na "racionalnog", kako bi se prispjelo "duhovnom". Što naš pisac eli reći s ta tri izraza. Na početku čovjek, činom poslušnosti i povjerenja, prihvaća pogled na duhovni ivot nadahnut vjerom. Potom procesom interiorizacije, u kojem razum i volja igraju veliku ulogu, vjera u Krista biva prihvaćena s dubokim uvjerenjem i kuša se u skladnom podudaranju između onoga što se vjeruje i onoga čemu se nada i najskrivenijih tenji duše. Dolazi se tako do savršenstva duhovnog ivota, kada su vjerske zbilje izvor duboke radosti kao i stvarnog i spokojnog zajedništva s Bogom. Ivi se samo u ljubavi i za ljubav. Guillaume zasniva taj itinerar na trajnom pogledu na čovjeka, nadahnutog na drevnim grčkim ocima, prije svega na Origenu, koji su, odvanim jezikom, naučavali da je čovjekov poziv postati kao Bog, koji ga je stvorio na svoju sliku i priliku. Boja slika prisutna u čovjeku potiče ga prema sličnosti, to jest prema sve potpunijem poistovjećivanju između vlastite i Boje volje. Do toga se savršenstva, koje Guillaume naziva "jedinstvom duha", ne dolazi osobnim nastojanjem, pa bilo ono iskreno i velikodušno, jer je potrebno nešto drugo. To se savršenstvo postie naime po djelovanju Duha Svetoga, koji se nastanjuje u duši i čisti, upija i preobraava u ljubav svaki ljubavni zanos i elju prisutnu u čovjeku. "Tu je zatim još jedna sličnost s Bogom", čitamo u *Epistola aurea*, "koja se ne naziva sličnošću, već jedinstvom duha, kada čovjek postaje jedno s Bogom, jedan duh, ne samo po jedinstvu iste volje, već po tome što ne moe htjeti ništa drugo. Na taj način čovjek zasluuje postati ne Bog, već ono što Bog jest: čovjek postaje po milosti ono što je Bog po naravi" (*Epistola aurea* 262-263, SC 223, str. 353-355).

Draga braćo i sestre, ovaj pisac, kojeg bismo mogli nazvati "pjesnikom ljubavi" uči nas izvršiti u svom ivotu temeljno opredjeljenje, koje daje smisao i vrijednost svim drugim odlukama: ljubiti Boga i, za njegovu ljubav, ljubiti svoga blinjega; samo ćemo tako moći naći istinsku radost, predokus vječnoga blaenstva. Stupimo dakle u školu svetaca kako bismo naučili ljubiti na istinski i potpun način. Upravo poput jedne mlade svetice, crkvene naučiteljice, Terezije od Djeteta Isusa, kaimo i mi Gospodinu da elimo ivjeti od ljubavi: "Ja te ljubim, i ti to znaš, boanski Isuse! Neka me Duh ljubavi zapali svojim plamenom. Ljubeći Tebe privlačim Oca, kojeg, bespridrajno, čuvam u svom srcu. O Trojstvo! Ti si zatočenik moje ljubavi. ivjeti od ljubavi, ovdje na zemlji, znači davati se bezmjerno, ne traći za to plaću... u ljubavi nema proračunatosti. Ja sam dala sve Bojem srcu, koje je prepuno njenosti! I hodim kroz ivot laka poput pera. Nemam više ništa, moje je jedino blago ivjeti od ljubavi."